

Lausunto

13.09.2023

Asia: VN/23855/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi tupakkaverosta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

PHILIP MORRIS FINLAND OY:N LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE LAIKSI TUPAKKAVEROSTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA

Philip Morris Finland Oy kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa VN/23855/2023 luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi tupakkaverosta annetun lain muuttamisesta ja toimittaa valtiovarainministeriön tiedoksi seuraavat luonnosta koskevat huomiot.

Tupakka- ja nikotiinipolitiikan periaatteet

Tupakka- ja nikotiinituotteiden kirjo on kehittynyt huomattavasti vuosien varrella. Kaikki tupakkatuotteet eivät ole terveysriskeiltään samanlaisia. Tieteellisiin tutkimustuloksiin perustuvan tuotekehityksen johdosta tarjolla on savuttomia vaihtoehtoja, kuten kuumennettavia tupakkatuotteita, suussa käytettäväksi tarkoitettuja savuttomia tuotteita, ml. nikotiinipussit, ja sähkösavukkeita. Ne eivät pala, jolloin niiden haitat aikuisille tupakoijille ovat mahdollisesti vähäisempiä kuin haitat, joita savukkeiden polttamisen jatkaminen aiheuttaisi. Savukkeet ovat kaikkein haitallisimpia, sillä niissä tupakka palaa muodostaen savua. Asiantuntijat ovat yksimielisiä siitä, että vaikka nikotiini aiheuttaa riippuvuutta, se ei ole tupakasta aiheutuvien sairauksien ensisijainen syy. [1]

Lainsäätäjät ympäri maailmaa ovat enenevässä määrin sisällyttämässä savuttomia tuotteita tupakkapoliittisiin strategioihinsa [2]. Keskeinen periaate kuluttajatuotteiden sääntelyssä on, että

valmistajia pitäisi kannustaa tarjoamaan kuluttajille vähemmän haitallisia tuotteita aina, kun se on mahdollista. Hallitukset ja terveystoimijat ovat toistuvasti kehottaneet tupakkayhtiötä puuttumaan tupakoinnin terveysriskeihin ja myös suunnittelemaan ja tuomaan markkinoille savukkeita vähemmän haitallisia tuotteita. ”Jopa silloin, kun kyseessä on erikoistapaus tupakka, josta tiedetään, että se aiheuttaa suurta haittaa käyttäjälleen, tupakoijan pitäisi edellyttää valmistajan vähentävän tuotteen haittoja, mikäli se on mahdollista.” [3] Savuttomia tuotteita kehittämällä tupakkayhtiöt ovat vastanneet vaatimukseen.

Sääntely ja veropolitiikka vaikuttavat merkittävästi siihen, että innovaatioiden ja tieteen avulla luotu mahdollisuus toteutuu, ja että vähemmän haitalliset vaihtoehdot ovat tupakoijien saatavilla.

Tieteelliset todisteet tukevat nikotiinipusseja vaihtoehtona tupakoinnille

Koska nikotiinipussit vapauttavat nikotiinia ilman palamista, niistä vapautuu huomattavasti vähemmän myrkyllisiä aineita kuin savukkeista. Nikotiinipussien käyttäjillä esiintyy altistumisen ja mahdollisten haittojen biomarkkereissa merkittäviä tupakoinnin lopettajien suuntaisia muutoksia [4]. Siirtyminen täysin näihin tuotteisiin voi siksi vähentää tupakoijien haittojen riskiä verrattuna poltetun tupakan käytön jatkamiseen [5].

Samansuuntaisiin johtopäätöksiin on päätyneet Saksan liittovaltion riskienarviointilaitos BfR, joka totesi hiljattaisessa ”Health Assessment of Nicotine Pouches” -raportissaan (7.10.2022), että vaikka nikotiinipussit eivät ole riskittömiä, ”savukkeiden vaihtaminen nikotiinipusseihin voi vähentää tupakoivan henkilön terveysriskejä”. [6]

Norjan kansanterveyslaitos FHI totesi hiljattain tieteellisesti vallitsevan yksimielisyyden siitä, että savuttomien nikotiinituotteiden ja savukkeiden haittojen vaaroissa on huomattavia ja joissakin tapauksissa suuria eroja. FHI:n arvion mukaan nuuskan käyttöön liittyvät riskit ovat 1–10 % savukkeiden polttoon liittyvistä riskeistä [7]. Lisäksi Norjan terveystoimisto Helsedirektoratetin toimeksiannosta FHI on arvioinut nikotiinipussien käytön aiheuttamia terveyshaittoja verrattuna nuuskan käyttöön ja todennut, että ”kokonaisarviona on perusteltua väittää tupakattomien nikotiinituotteiden käytön todennäköisesti merkittävästi vähentävän syöpäriskiä perinteisiin nuuskatuotteisiin verrattuna, ilman että tätä vähentynyttä riskiä pitäisi kvantifioida. Nikotiinin terveysvaikutusten osalta ei ole perusteita väittää, että terveyshaittojen riskeissä olisi eroja” [8].

Ruotsin esimerkki osoittaa, että vähemmän haitallisilla vaihtoehdoilla voi olla suuri merkitys haittojen vähentämisessä. EU:n erityiseurobarometrillä Ruotsissa, jossa myydään nuuskaa, oli tupakoijien osuus 7 % vuonna 2020, mikä on EU:n alhaisin luku [9]. Ruotsin vuoden 2022 kansallisten tietojen mukaan päivittäin tupakoivien osuus on laskenut 5,8 prosenttiin. Ruotsalaisilla

miehillä, jotka käyttävät tupakkaa pääosin nuuskan muodossa, keuhkosityöpään menehtymisen riski on pienempi kuin missään muussa Euroopan maassa. Vaikka nuuskalla on kielteisiä terveysvaikutuksia, tutkimustulokset ovat osoittaneet, että nuuskan käytön terveysriskit ovat huomattavasti pienemmät kuin tupakoinnin.

Suomessa käytetään jo suussa käytettäviä savuttomia tuotteita

Vaikka savukkeiden ja nikotiinin kulutusta säännellään Suomessa erittäin tiukasti, ovat nikotiinipussit ja nuuska olleet Suomessa laajasti saatavilla ja käytössä jo vuosia. Viimeisimpien arvioiden mukaan Suomessa on puoli miljoonaa päivittäin tupakoivaa, nuuskan käyttäjiä ollessa 7 % [10] ja nikotiinipussien käyttäjiä 4,7 % [11] aikuisväestöstä.

Suomella on nyt mahdollisuus ottaa nikotiinipussit Ruotsin tavoin sääntelyn ja valmisteverotuksen piiriin. Jatkossa tulisi varmistaa, että nikotiinipusseja – joita jo sadat tuhannet aikuiset Suomessa käyttävät – päästettäisiin markkinoille vain riittävällä laadunvalvonnalla, tiukasti valvottuina, jottei niitä olisi alaikäisten saatavilla, ja painoon perustuvalla sopivan tasoisella valmisteverolla. Tuemme siksi ehdotusta lisätä niille savuttomien nikotiinituotteiden määritelmän tupakkaverolakiin.

Johtopäätökset

Vähemmän haitalliset vaihtoehdot tupakan polttamiselle eivät ole riskittömiä. Paras vaihtoehto terveyden kannalta on, ettei koskaan aloita tupakan polttamista tai lopettaa sen kokonaan. Kuitenkin merkittävä määrä ihmisiä jatkaa tupakointia tulevaisuudessakin. Vaihtaminen kokonaan savuttomiin tuotteisiin on näille henkilöille parempi valinta kuin savukkeet. [12]

Tuemme haittojen vähentämistä keskeisenä osana kansanterveyspolitiikkaa sekä vähemmän haitallisten tuotteiden sellaista sääntelyä ja verotusta, joka tekee mahdolliseksi tupakoijien siirtymisen esimerkiksi nikotiinipusseihin.

Tämä huomioiden kannatamme ehdotusta sisällyttää tupakkaverolakiin uusi savuttomien nikotiinituotteiden määritelmä, johon nikotiinipussit sisältyisivät. Pidämme kuitenkin ehdotettua verotasoja ja hintaan perustuvaa veron osaa sopimattomina. Esitetty melkein kymmenkertainen verotaso Ruotsiin nähden on mahdollisesti myös tarpeettoman korkea verokertymätavoitteen osalta. Tuottoarviolaskelmassa ministeriö olettaa 20–64-vuotiaista 2,2 % päivittäiskäyttäjiksi, vaikka esimerkiksi riippumattomassa TobaccoIntelligence-markkinatietoraportissa arvioidaan

nikotiinipussikäyttäjää olevan 4,7 % Suomen aikuisväestöstä [13]. Lisäksi päivittäin ja satunnaisesti nuuskaavia 20–64-vuotiaita arvioidaan olevan 7 % suomalaisista, ja heidän osaltansa on julkisuudessa ollut tietoja siirtymisestä nikotiinipussien käyttäjiksi. Alempi verotaso mahdollistaa myynnin siirtymisen laillisiin väyliin ja samalla verokertymätavoitteen saavuttamisen. Lisäksi pelkkä painoon perustuva yksikkövero edistäisi nikotiinipussien hintakilpailukykyä suhteessa nuuskaan ja naapurimaissa myytäviin nikotiinipusseihin.

Lähteet

1: Ks. esimerkiksi:

Royal College of Physicians, Nicotine without smoke: Tobacco harm reduction (28. huhtikuuta 2016), <https://www.rcplondon.ac.uk/projects/outputs/nicotine-without-smoke-tobacco-harm-reduction-0> ;

National Institute for Health and Care Excellence (“NICE”), Tobacco: harm-reduction approaches to smoking, NICE public health guidance no. 45 (kesäkuu 2013), <https://www.nice.org.uk/guidance/ph45> ;

Scott Gottlieb, Commissioner of the US Food and Drug Administration, haastattelu CNBC:llä, 24. elokuuta 2017: “It’s not the nicotine that kills you, it’s all the other carcinogens in lighting tobacco on fire”, <https://www.cnbc.com/2017/08/24/fda-tobacco-product-innovations-can-provide-satisfying-levels-of-nicotine.html> .

2: Ks. esimerkiksi, US Food and Drug Administration, HEALTHY INNOVATION, SAFER FAMILIES: FDA’S 2018 STRATEGIC POLICY ROADMAP, tammikuu 2018: <https://www.fda.gov/AboutFDA/ReportsManualsForms/Reports/ucm591993.htm>;

U.K. Department of Health, Towards a smoke-free generation: Tobacco control plan for England, heinäkuu 2017: <https://www.gov.uk/government/publications/towards-a-smoke-free-generation-tobacco-control-plan-for-england>;

New Zealand Ministry of Health, Ministry of Health position statement – Vaping products, lokakuu 2017: <https://www.health.govt.nz/our-work/preventative-health-wellness/tobacco-control/vaping-smokeless-including-heated-tobacco>.

3: Ks. esimerkiksi ASH UK, The safer cigarette, 3. maaliskuuta 1999: www.ash.org.uk/media-and-news/press-releases-media-and-news/the-safer-cigarette-what-the-tobacco-industry-could-do-and-why-it-hasnt-done-it/

4: Azzopardi, D., et al. (2022). Biomarkers of Exposure and Potential Harm in Exclusive Users of VELO Nicotine Pouches and Current, Former and Never Smokers. 5th Scientific Summit on Tobacco Harm Reduction: Novel products, research and policy. Athens, Greece

5: Fagerström, K. (2022). Health Effects of Snus and Non-Tobacco Nicotine Pouches. In Global Forum on Nicotine (Warsaw, Poland); Azzopardi, D., Liu, C., and Murphy, J. (2021). Chemical characterization of tobacco-free “modern” oral nicotine pouches and their position on the toxicant and risk continuums. Drug and Chemical Toxicology, 1-9

6: Health risk assessment of nicotine pouches - Updated BfR Opinion no. 023/2022, 7 October 2022 (bund.de)

7: Lunde et al. Tobak i Norge. Feiloppfattninger om risiko ved tobakksbruk. FHI 2023

8: Bukholm et Schwarze. Helsevurdering av tobakksfri ”snus” med nikotin. Folkehelseinstituttet Ref 17/12345-4. 10.12.2019

9: Prevalence of Smoking in the EU, Erityiseurobarometri 506, s. 14

10: THL:n Tupakkatilasto 2021

11: <https://tobacointelligence.com/tobacointelligence-modern-oral-tobacco-market-size/>

12: Bilano, V., Gilmour S., Moffiet T., D’Espaignet ET., Stevens GA., Commar A., Tuyl F., Hudson I., Shibuya K., (2015), Global trends and projections for tobacco use, 1990–2025: an analysis of smoking indicators from the WHO Comprehensive Information Systems for Tobacco Control. The Lancet, Volume 385, No. 9972, s. 966–976:

[http://www.thelancet.com/pdfs/journals/lancet/PIIS0140-6736\(15\)60264-1.pdf](http://www.thelancet.com/pdfs/journals/lancet/PIIS0140-6736(15)60264-1.pdf)

13: <https://tobacointelligence.com/tobacointelligence-modern-oral-tobacco-market-size/>

von Rabenau Mikael
Philip Morris Finland Oy